

לקוטי תורה • פרשת ראה • מאמר 5

ביאור הדברים

ביאור המילים: "ועתה ענין יחודא
עילאה ויחודא תתאה ידוע..."

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל
אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/reeh/5](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/reeh/5)

ביאור הדברים. הנה נודע ענין יחוי"ע [יחודא עילאה] ויחוי"ת [ויחודא תתאה] שיחוי"ת [שיחודא תתאה] הוא בשם אלקים שהוא המפריד להיות בחי' יש דוקא שיהיה היש בטל כי יש ב' מיני ביטול.

ביאור הדברים [שלמעלה]. הנה ידוע עניינן של יחודא עילאה ויחודא תתאה: יחודא תתאה הוא בשם אלקים, המפריד ומאפשר שתהיה דווקא בחינת יש, כדי שהיש יתבטל. שכן יש שני סוגים של ביטול.

הא' ביטול יחוי"ע [יחודא עילאה] אתה הוא הוי' לבדך כוי' דכולא קמיה כלא כוי' והב' ביטול יחוי"ת [יחודא תתאה] אתה עשית את השמים שמי השמים וצבא השמים לך משתחוים ביטול כוי'

הראשון הוא הביטול של יחודא עילאה: "אתה הוא הוי' לבדך" וכו', שכן הכול לפניו הוא כאין וכו'. והשני הוא הביטול של יחודא תתאה: "אתה עשית את השמים, שמי השמים... וצבא השמים לך משתחוים" — ביטול וכו'.

והוא ענין מודים אנחנו לך ומאן דלא כרע במודים כוי' שהוא בחי' ביטול היש כוי' (ועמ"ש לקמן בביאור לפסוק שובה ישראל בד"ה איתא במ"ח)

וזהו עניין "מודים אנחנו לך", וי"מ שאינו כורע במודים" וכו', שהיא בחינת ביטול היש וכו'. (ועיינו במה שכתוב להלן בביאור הפסוק "שובה ישראל", במאמר המתחיל "איתא במ"ח").

והנה ב' בחי' אלו יש ע"ז ב' מיני השגחות שמשגיחים כך מלמעלה (עמ"ש בפ"י לבבתי באחת מעיניך).

והנה כנגד שתי בחינות אלה יש שני סוגים של השגחה, שלפיהם משגיחים מלמעלה (עיינו במה שכתוב בפירוש "לבבתי באחת מעיניך").

וזהו ענין משמים הביט ה' שהוא משגיח באופן כמו שהוא מלמעלה למטה דכולא קמיה כלא כוי'

וזהו עניין "משמים הביט ה'": שהוא משגיח באופן של מבט מלמעלה למטה, שכן הכול לפניו הוא כאין וכו'.

ולפעמים משגיח במדת החסד ולפעמים במדת הגבורה כוי' כי מדה הוא ל' [לשון] לבוש מלשון מדו בד כוי' ולפעמים הוא משגיח במידת החסד ולפעמים במידת הגבורה וכו', שכן המילה "מידה" משמשת גם במשמעות של לבוש, כמו בביטוי "מידו בד" וכו'.

וכשם שהוא במדות כך הוא בהשתלשלות העולמות חו"ג [חסד וגבורה] דז"א נק' משמים הביט ויש חו"ג [חסד וגבורה] דמלי ולפעמים משגיח

וכשם שהדבר כך במידות, כך הוא גם בהשתלשלות העולמות: החסד והגבורה של ז"א נקראים "משמים הביט", ויש גם חסד וגבורה של מלכות; ולפעמים הוא משגיח

כמו שהוא בבי"ע שבחי' בי"ע הוא בחי' חיצוניות ממש ואין ערוך לאצי' שבאצי' איהו וחיוהי חד כו' ושם הביטול יותר עליון מה שאין כן ביטול דבי"ע

כפי שהיא בכריאה, ביצירה ובעשייה. שכן בחינת בריאה, יצירה ועשייה היא חיצוניות ממש, ואין לה ערך לעומת האצילות; באצילות "איהו וחיוהי חד" וכו', ושם הביטול עליון יותר, שלא כביטול שבכריאה, ביצירה ובעשייה.

(ובמדרש רבה ע"פ וירא איתא אין שייך לומר הבט אלא מלמעלה למטה והיינו כי משמים הביט שהוא ההשגחה ע"ד שהוא מלמעלה למטה כנ"ל ועמ"ש בפ' וירא ע"פ ארדה נא ואראה מענין ב' השגחות הנ"ל).

(ובמדרש רבה על הפסוק "וירא" נאמר שהמונח "הבט" מתאים רק למבט מלמעלה למטה. כלומר, "משמים הביט" מתאר השגחה שהיא מלמעלה למטה, כפי שהוזכר לעיל. ראו גם מה שנכתב בפרשת וירא על הפסוק "ארדה נא ואראה", בעניין שני סוגי ההשגחה שהוזכרו לעיל).

וע"ז נאמר עיני ה' אל צדיקים עיני להיות התחברות ויחוד בין ב' בחי' השגחות כי אל דעות ב' ב' דעות כלולים עין בעין יראו כו'

ועל כך נאמר: "עיני ה' אל צדיקים" — "עיני", כדי שיתחברו ויתאחדו שתי בחינות ההשגחה. שהרי הוא "אל דעות" — שתי דעות, הכלולות זו בזו; "עין בעין יראו" וכו'.

(עמ"ש מזה בפ' יתרו ע"פ משה ידבר ובד"ה לבבתני) והיינו אל צדיקים ב' צדיקים יוסף ובנימין יוסף שושבינא דמלכא מלמעלה למטה ובנימין שושבינא דמטרוניתא ממטה למעלה.

(ראו מה שנכתב על כך בפרשת יתרו, על הפסוק "משה ידבר", ובמאמר המתחיל "לבבתני"). כלומר, "אל צדיקים" — שני צדיקים, יוסף ובנימין. יוסף הוא שושבינו של המלך, מלמעלה למטה, ובנימין הוא שושבינה של המטרוניתא, מלמטה למעלה.

וכענין עליות שבת ואתתקנת למשרי עלה מלכא קדישא עילאה למשרי עלה רזא דאחד יחוי"ע [יחודא עילאה] אך קב"ה [קודשא בריך הוא] אחד לא שריא עד דאיהי אתעבידת ברזא דאחד יחוי"ע [יחודא תתאה] למהוי אחד באחד דהיינו כשיש יחוי"ע [יחודא תתאה]

בדומה לכך, בעניין העליות של שבת: "והיא מתוקנת להשרות עליה את המלך הקדוש העליון", "להשרות עליה את סוד האחד" — יחודא עילאה. אך "הקדוש ברוך הוא, שהוא אחד, אינו שורה עליה עד שהיא נעשית בסוד האחד" — יחודא תתאה, "להיות אחד באחד". כלומר, כאשר יש יחודא תתאה,

אזי שורה ומתגלה יחו"ע [יחודא עילאה] שיהא למטה כמו למעלה ובשבת הוא בפנימית העולמות לבד ולע"ל [ולעתיד לבוא] יום שכולו שבת בזמן התחיה יהיו גם הגופים מרכבה אין בו לא אכילה כו' והמחבר הוא עמוד אחד וצדיק שמו

אזי יחודא עילאה שורה ומתגלה, כך שלמטה יהיה כמו למעלה. בשבת הדבר מתרחש רק בפנימיות העולמות; ולעתיד לבוא, ב"יום שכולו שבת", בזמן תחיית המתים, גם הגופים יהיו מרכבה — "אין בו אכילה" וכו'. והמחבר ביניהם הוא "עמוד אחד, וצדיק שמו",

כי כל בשמים וארץ (דאחיד בשמיא ובארעא שמחבר בחי' יחו"ע [יחודא עילאה] משמים הביט עם בחי' יחו"ת [יחודא תתאה]. וזהו בן פורת יוסף אותיות תופר וכמ"ש סד"ה ויקח קרח וע"כ עיני ה' אל צדיקים התחברות ויחוד ב' ההשגחות)

"כי כל בשמים ובארץ" — "שאוהז בשמים ובארץ": הוא מחבר את בחינת יחודא עילאה, "משמים הביט", עם בחינת יחודא תתאה. וזהו "בן פורת יוסף" — האותיות של "תופר", כפי שמוסבר בסוף המאמר המתחיל "ויקח קרח". לכן "עיני ה' אל צדיקים" — חיבור ואיחוד של שתי ההשגחות.

אבל אל יראיו מפתחות החיצוניות עין ה' אל יראיו עין א' או יחו"ע [יחודא עילאה] או יחו"ת [יחודא תתאה] אבל לא בהתכללות כו'

אבל "אל יראיו" — המפתחות החיצוניים: "עין ה' אל יראיו" — עין אחת, או יחודא עילאה או יחודא תתאה, אך לא בהתכללות וכו'.

(וצ"ל דההתכללות עדיף גם מבחי' השגחה עין יחו"ע [יחודא עילאה] וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] גבי מצות ראייה מה לראות בשתי עיניו של מקום כו' בשתי עיניו דוקא דהיי נו יחוד ב' ההשגחות שיהיה ביחו"ת [ביחודא תתאה] כמו ביחו"ע [ביחודא עילאה] כו' שזהו תכלית הבריאה.

(יש לומר שההתכללות נעלית אפילו מבחינת ההשגחה של עין יחודא עילאה. וכמאמר חז"ל בעניין מצוות ראייה: "מה לראות בשתי עיניו של מקום" וכו' — דווקא בשתי עיניו. כלומר, איחוד שתי ההשגחות, כך שיחודא תתאה יהיה כמו יחודא עילאה וכו'; זהו תכלית הבריאה.)

ועוד כי זה שגם ביחו"ת [ביחודא תתאה] יהיה הגילוי כמו ביחו"ע [ביחודא עילאה] הוא ע"י המשכה מלמעלה מבי' הבחי'.

יתרה מזו, גם ביחודא תתאה יהיה הגילוי כמו ביחודא עילאה, וזאת באמצעות המשכה מלמעלה משתי הבחינות.

ועי"ל [ועוד יש לומר] דהמעלה בזה כי כשהוא בחי' עין ה' אל יראיו אפילו מיחוי"ע [מיחודא עילאה] הרי אח"כ יוכל להיות ההשגחה ע"י עין דיחוי"ת [דיחודא תתאה] משא"כ בבחי' עיני ה' אל צדיקים התכללות ב' הבחי' לא שייך שינוי אח"כ.

ועוד אפשר לומר, שהיתרון בכך הוא שכאשר מדובר בבחינת "עין הוי" אל יראיו", אפילו מצד יחודא עילאה, לאחר מכן עדיין יכולה ההשגחה להיות באמצעות העין של יחודא תתאה. לעומת זאת, בבחינת "עיני הוי" אל צדיקים", שבה שתי הבחינות כלולות זו בזו, לא שייך שינוי לאחר מכן.

ועד"ז נת' [נתבאר] במ"א פ"י המתפלל צריך שיתן עיניו למטה היינו בבחי' יחוי"ת [יחודא תתאה] ולבו למעלה לבחי' יחוי"ע [יחודא עילאה] והוא כדי שיהיה התכללות ב' הבחי' בכדי שלא יסתיר היש אח"כ כו'. ועל דרך זה נתבאר במקום אחר פירוש "המתפלל צריך שיתן עיניו למטה" — כלומר, בבחינת יחודא תתאה — "ולבו למעלה", לבחינת יחודא עילאה. הדבר נועד לכך ששתי הבחינות יהיו כלולות זו בזו, כדי שהיש לא יסתיר לאחר מכן כו'.

וזהו למטה בנפש וכן למעלה הוא ענין יחודא עילאה ויחודא תתאה שהוא בחי' התחברות ויחוד זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא].

זהו הדבר למטה, בנפש; וכך גם למעלה, עניינן של יחודא עילאה ויחודא תתאה הוא חיבור ויחוד זו"נ.

ואמנם יובן ענין זה עוד למעלה יותר דפי' עיני ה' שהוא התחברות ויחוד ב' השגחות.

אולם את העניין הזה אפשר להבין גם במדרגה גבוהה עוד יותר: משמעות "עיני הוי" היא חיבור ויחוד של שתי השגחות,

הוא ענין אסתכלותא דע"ק [דעתיקא קדישא] בז"א כי הז"א ק"נ [קליפת נוגה] נהורין ונמשך לו יאר ה' פניו ונעשה ש"ע [ש"ע (370)] נהורין כי ז"א שהוא באצי' נק' עדיין מפתחות החיצוניות.

היא עניין הסתכלותו של עתיקא קדישא בז"א. לז"א יש ק"נ נהורין, ונמשכת אליו בחינת "יאר הוי" פניו", ואז הוא נעשה בעל ש"ע נהורין. שכן ז"א, הנמצא באצילות, עדיין נקרא "מפתחות החיצוניות".

ועיין בזח"א [בזהר חלק א] תולדות (קמ"א ב') ע"פ חכמות בחוץ מתמן ולהלן איהו חוץ ובפ' אחרי (דע"י א') ע"פ או מולדת חוץ.

ועיין בזהר, חלק א, תולדות (קמא ב), על הפסוק "חכמות בחוץ תרונה": "משם והלאה הוא חוץ"; וכן בפרשת אחרי (פ א), על הפסוק "או מולדת חוץ".

וע"ק [ועתיקא קדישא] הוא פנימית א"ס ב"ה בעצמו שהוא למעלה מאצי' וכנודע ממ"ש והיה הוי' לי לאלקים גבי יעקב אחר שאמר ושכתי בשלום אל בית אבי אמר והיה הוי' לי לבחי' אלקים

עתיקא קדישא הוא פנימיות אין סוף ברוך הוא עצמו, שלמעלה מאצילות. הדבר ידוע ממה שכתוב "והיה הוי' לי לאלקים" אצל יעקב: לאחר שאמר "ושכתי בשלום אל בית אבי", אמר "והיה הוי' לי בבחינת אלקים",

כי נגד בחי' ע"ק [עתיקא קדישא] יהיה הוי' וז"א כאלקים הוא בחי' צמצום (וכמו שבחי' יחו"ת [יחודא תתאה] נקי' אלקים לגבי יחו"ע [יחודא עילאה] כנ"ל)

שכן ביחס למדרגת עתיקא קדישא, הוי' וז"א יהיו כאלקים, שהיא בחינת צמצום (כשם שבחינת יחודא תתאה נקראת אלקים ביחס ליחודא עילאה, כנ"ל).

וכמ"ש בנעילת יו"כ [יום כפור] ז"פ [ז' פעמים] הוי' הוא האלקים עליות ז"א לגבי ע"ק [עתיקא קדישא] (וכמ"ש בביאור ע"פ שובה ישראל הנ"ל)

וכפי שאומרים בנעילת יום הכיפורים שבע פעמים: "הוי' הוא האלקים" — עליות ז"א ביחס לעתיקא קדישא (כפי שנכתב בביאור על הפסוק "שובה ישראל" הנזכר לעיל).

והתחברות זה שיומשך מלמעלה מבחי' ע"ק [עתיקא קדישא] וא"א שהם עולמות א"ס לבחי' אצילות הוא ע"י התורה

וחיבור זה, שבו נמשכת מלמעלה, ממדרגת עתיקא קדישא ואריך אנפין, שהם עולמות אין סוף, אל מדרגת אצילות, נעשה באמצעות התורה,

וכמו שכתוב באדרא (קל"א ב' ק"מ ע"א) בפ"י חכמות בחוץ ע"ש (והרס"ב א') וזהו בן פרת יוסף בן פרת ב"פ [ב' פעמים] בן פרת ע"ש ב' התחברות הנ"ל

כפי שנכתב באדרא (131b, 140a) בביאור משמעות "חכמות בחוץ תרונה", עיינו שם (וגם 262a). וזהו "בן פורת יוסף בן פורת" — "בן פורת" פעמיים, כנגד שני החיבורים הנזכרים לעיל.

וזהו עלי עין היינו למעלה מבחינת עין ה' אל יראיו אלא בבחינת עיני ה' אל צדיקים.

וזהו "עלי עין" — למעלה מבחינת "עין הוי' אל יראיו", אלא בבחינת "עיני הוי' אל צדיקים".

וזהו לעשות הישר בעיני ישר כמו ישר יחזו פנימו שיהיו שוים יחו"ע [יחודא עילאה] ויחו"ת [ויחודא תתאה] שהתורה היא מתרי"ג ארחין דא"א והיא העושה הישר בחי' קו אמצעי כו'

וזהו "לעשות הישר בעיני" — "ישר" כמו "ישר יחזו פנימו", כדי שיחודא עילאה ויחודא תתאה יהיו שווים. שכן התורה היא מתרי"ג ארחין דאריך אנפין, והיא העושה את הדברים ישרים, בחינת הקו האמצעי וכו'.

[ור"ל [ורוצה לומר] שגם בזו"נ [בזעיר אנפין ונוקבא] יהיה האור והגילוי מבחי' ע"ק [עתיקא קדישא] ממש ועמשי"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] פ' צו בפ"י והיה אור הלבנה כאור החמה כו'

[כלומר, שגם בז"א וכונוקבא יהיו האור והגילוי ממדרגת עתיקא קדישא עצמה. ועיינו כמה שנכתב לעיל, בפרשת צו, בביאור "והיה אור הלבנה כאור החמה" וכו',

כאור שבעת הימים כו' וזהו בחי' הישר שיהיה למטה כמו למעלה וזהו פ"י ישר יחזו פנימו.

"כאור שבעת הימים" וכו'. וזהו בחינת הישר: שיהיה למטה כמו למעלה. וזהו פירוש "ישר יחזו פנימו".

פנימו היינו פנים דע"ק [דעתיקא קדישא] ודז"א שכאשר יחזו פנימו והוא אסתכלותא דע"ק [דעתיקא קדישא] בז"א זהו בחי' ישר וכדפי' בזהר ויקרא (דט"ו סע"א [סוף עמוד א])

"פנימו" פירושו הפנים של עתיקא קדישא ושל ז"א: כאשר "יחזו פנימו", כלומר, "פניהם יביטו", זו ההסתכלות של עתיקא קדישא בז"א, והיא בחינת ישר, כפי שמבואר בזהר, ויקרא (סוף טו, א).

וע' בהרמ"ז [בהרב משה זכות] שם שזהו פ"י כמים הפנים לפנים ונודע דהתורה נק' מים שע"ז נאמר כל צמא לכו למים והיינו שעל ידי התורה נעשה בחי' הפנים לפנים להיות יחזו פנימו ו.

ועיינו בהרמ"ז שם, שמפרש שזהו פירוש הפסוק "כמים הפנים לפנים". וידוע שהתורה נקראת מים, ועליה נאמר "כל צמא לכו למים". כלומר, באמצעות התורה נוצרת בחינת "פנים אל פנים", כך ש"יחזו פנימו".

שהתורה היא מבחי' קו האמצעי המחבר וז"ש [וזהו שכתוב] באד"ר [באדרא רבא] (קכ"ט א') בפלגותא דשערי כו' ובפ"י האריז"ל [הארי"ז זכרנונו לברכה] שם

שהרי התורה היא מבחינת הקו האמצעי, המחבר. וזהו שנאמר באדרא רבא (קכט, א): "בפלגותא דשערי" וכו', וכפי שמבאר שם האריז"ל,

כי תשב"כ [תורה שבכתב] היא עמודא דאמצעי' [דאמצעי'תא] כו' ועמשי"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] פ' מטות בביאור לפסוק החלצו בפ"י או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי כו'.

שהרי התורה שבכתב היא העמוד האמצעי וכו'. ועיינו במה שנכתב לעיל, בפרשת מטות, בביאור הפסוק "היחלצו", בעניין "או יחזיק במעוזי יעשה שלום ליי" וכו'.

גם יובן ע"ד מ"ש ע"פ שחורה אני כו' כיריעות שלמה כו' דע"י ל"ת [לא תעשה] התלויות בשערות דז"א ממשיכים מבחי' גבוה יותר ממ"עא [ממצות עשה] התלויות בשערות דא"א

הדבר יובן גם על פי מה שנכתב על הפסוק "שחורה אני" וכו', "כיריעות שלמה" וכו': באמצעות הלא-תעשה, התלויות בשערות של ז"א, ממשיכים מבחינה גבוהה יותר [מאשר באמצעות] מצוות העשה, התלויות בשערות של אריך אנפין.

לכן ע"י התורה נעשה השלום וההתחברות מבחי' יריעות שלמה שגם בזו"נ [בזעיר אנפין ונוקבא] יהיה גילוי ע"ק [עתיקא קדישא] ממש וע' עוד מפ"י ישר במ"ש ע"פ הזהר וישלח (דקע"ה ע"ב) ע"פ

לכן באמצעות התורה נוצרים השלום והחיבור מבחינת "יריעות שלמה", כך שגם בז"א ונוקבא תהיה התגלות ממש של עתיקא קדישא. ועיינו עוד בעניין פירוש "ישר", במה שנכתב על פי הזהר, וישלח (קעה ע"ב), על הפסוק

כי ישרים דרכי ה' וע' בזהר אמור (דק"ז) ובפ' תרומה (דק"נ ע"א) ובס' ע"ה (דכ"ח א'): [

"כי ישרים דרכי ה'". ועיינו בזהר, אמור (קז), ובפרשת תרומה (קנ ע"א), ובספר ע"ה (כח, א).]

2 קיצור מד"ה כי תשמע בקול (א) היראה נקרא מפתחות החיצוניות לגבי התורה שנק' מפתחות הפנימיות. (בפ"ב [בפרק ב'] דשבת ל"א ב').

תקציר של המאמר המתחיל "כי תשמע בקול": (1) יראה נקראת "מפתחות החיצוניות" ביחס לתורה, שנקראת "מפתחות הפנימיות" (בפרק ב' של שבת, לא ע"ב).

רמ"ח פקודין אינן רמ"ח אברים שממשיכים חיי העוה"ב [העולם הבא] לצדיקים זיו השכינה והוא זיו המצות עצמן עמ"ש בד"ה נורת זהב ובד"ה אני דפ' ציצית וע' במא"א [במאורי אור] אות זיין ס"ח בענין זיו.

"רמ"ח פקודין אינן רמ"ח אברים", הממשיכים לצדיקים את חיי העולם הבא, את זיו השכינה; וזהו זיו המצוות עצמן. ראו מה שכתוב במאמר המתחיל "נורת זהב", ובמאמר המתחיל "אני" שבפרשת ציצית; וראו מאורי אור, אות ז', סעיף י"ח, בעניין זיו.

ובעוה"ז בעבודה המשכת הזיו הוא ההתבוננות בתפלה שהיא נוגעת רק בבחי' זיו והארה ונקי' שם כמ"ש יהללו את שם וכמ"ש בד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו.

ובעולם הזה, בעבודת ה', המשכת הזיו היא ההתבוננות שבתפילה, שנוגעת רק בבחינת זיו והארה, ובחינה זו נקראת "שם", כמו שכתוב: "יהללו את שם"; וכפי שמבואר במאמר המתחיל "אחרי הוי' אלקיכם תלכו".

ולכן היראה הלקוחה מזה נקראת מפתחות החיצוניות. אבל העיקר הוא מפתחות הפנימיות מפתח לפתוח בגילוי בחי' פנימיות גילוי אור א"ס ב"ה ממש והיינו על ידי התורה.

לכן היראה שנובעת מכך נקראת "מפתחות החיצוניות". אבל העיקר הוא מפתחות הפנימיות: מפתח לפתוח בגילוי את בחינת הפנימיות, את גילוי אור אין סוף עצמו, ברוך הוא; והדבר נעשה באמצעות התורה.

ובזח"ב [ובזהר חלק ב'] תרוהמ (קע"ד א') משמע שיסוד אבא נקרא מפתח ועיין זח"א [זהר חלק א'] (ד"ג סע"ב סוף עמוד ב') גבי פטר כל רחם ועמ"ש מזה סד"ה מה טובו אהליך.

ובזהר, חלק ב', תרומה (קעד ע"א), משתמע שיסוד אבא נקרא "מפתח". וראו זהר, חלק א' (סוף יג ע"ב), בעניין "פטר כל רחם"; וראו מה שכתוב על כך בסוף המאמר המתחיל "מה טובו אהליך".

וע' במא"א [במאורי אור] אות ב' סנ"ז פ"י שאו"א [שאבא ואימא] נקי' בתי גוואי וזו"נ [וזעיר אנפין ונוקבא] נקי' בתי בראי וע' זח"ג [זהר חלק ג'] נשא (קל"ג ב') בענין חסד דלגאו וחסד דלבר:

וראו מאורי אור, אות ב', סעיף נ"ז, שמבאר שאבא ואמא נקראים "בתי גוואי", וז"א ונוקבא נקראים "בתי בראי". וראו זהר, חלק ג', נשא (קלג ע"ב), בעניין "חסד דלגאו" ו"חסד דלבר".

3 (ב) וזהו כי תשמע בקול ועמ"ש סד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה בפ"י לשמוע בקול דברו.

(2) וזהו "כי תשמע בקול". ועיין במה שכתוב בסוף המאמר המתחיל "בשעה שהקדימו ישראל נעשה", בביאור פירוש "לשמוע בקול דברו".

אך צ"ל תחלה כסדר תחלה מפתחות החיצוניות ואחר כך מפתחות הפנימיות וכענין אם אין יראה אין חכמה:

אך תחילה צריך להיות הסדר: תחילה המפתחות החיצוניים, ואחר כך המפתחות הפנימיים, כעניין "אם אין יראה, אין חכמה".

(ג) והיינו ג"כ שיסוד התור' [התורה] הוא מיוסד על מ"ע [מצות עשה] ומל"ת [ומצות לא תעשה] כי לא יגורך רע עמ"ש ע"ז בביאור ע"פ במדבר סיני באהל מועד והתורה שאינה בבחינה זו נקרא רק תרעא לדרתא לגבי יראה.

(3) זה גם פירוש הדבר, שיסוד התורה נשען על מצוות עשה ומצוות לא תעשה, שכן "רע לא יגור עמך". ראו מה שנכתב על כך בביאור על הפסוק "כמדבר סיני, באהל מועד". תורה שאינה במדרגה זו נקראת רק "שער לחצר" ביחס ליראה.

וזהו לשמור את כל מצותיו שע"י המצות תהיה שמירה לבחי' המשכה פנימית שע"י התורה וז"ש [וזהו שכתוב] כ"א בזאת יתהלל כו' עושה חסד ומשפט כו' ועמ"ש בד"ה וידבר הנ"ל בענין קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך:

וזהו "לשמור את כל מצוותיו": שעל ידי המצוות תהיה שמירה לבחינת ההמשכה הפנימית שבאה באמצעות התורה. וזהו [פירוש] הכתוב: "כי אם בזאת יתהלל" וגו', "עושה חסד ומשפט" וגו'. וראו מה שנכתב במאמר המתחיל "וידבר", שהוזכר לעיל, בענין "קדשנו במצוותיך ותן חלקנו בתורתך".

(ד) ותכלית המכוון לעשות הישר בעיני ה'. כי עין ה' אל יראיו שהיראה הואיל והיא עדיין מפתחות החיצוניות ע"כ נאמר עין ה' מביט להם בעיני אחת.

(4) והתכלית המבוקשת היא "לעשות הישר בעיני הוי"'. שהרי "עין הוי" אל יראיו": מכיוון שהיראה עדיין שייכת למפתחות החיצוניות, נאמר "עין הוי" — הוא מביט בהם בעיני האחת.

אבל אל צדיקים מביט אליהם בשתי עיניו דהיינו שיהיה שוה מלמטה למעלה כמו מלמעלה למטה מחמת שהצדיק הוא המקשר העולמות.

אבל "אל הצדיקים" הוא מביט בשתי עיניו; כלומר, שההשפעה מלמטה למעלה תהיה שווה להשפעה מלמעלה למטה, משום שהצדיק הוא המחבר בין העולמות.

ועיין זח"ב [זהר חלק ב'] בשלח (דף ס' ע"ב) ע"פ והישר בעיניו תעשה דא צדיק וזהו ענין ישר יחזו פנימו: ועיינו בזהר, חלק ב, בשלח (דף ס' ע"ב), על הפסוק "והישר בעיניו תעשה": "זה צדיק". וזהו ענין "הישרים יחזו פניו".

6

ה ובספר פנים יפות פי' לעשות הישר שיהיה כמו מדרגת אדה"ר [אדם הראשון] קודם חטא עה"ד [עץ הדעת]

שעליו נאמר אשר עשה האלקים את האדם ישר (בקהלת ס"י ז')

5. ובספר פנים יפות מפרש את "לעשות הישר" [כמשמעותו] — שיהיה האדם במדרגתו של אדם הראשון קודם חטא עץ הדעת, שעליו נאמר: "שהאלקים עשה את האדם ישר" (קהלת, פרק ז'),

וכמ"ש ברבות שם וע' מזה בזח"א [בזהר חלק א] ויחי (דרכ"א) אמור (דק"ז סע"א [סוף עמוד א]). וברבות בראשית פכ"א. והוא ג"כ עולה בקנה א' עם משנ"ת [מה שנתבאר].

כמו שכתוב במדרש רבה שם. וראו על כך בזהר, חלק א', ויחי (221); אמור (סוף 107א); ובמדרש רבה על בראשית, פרק 21. וגם פירוש זה עולה בקנה אחד עם מה שנתבאר.

והנה ברבות לך לך ר"פ מ"ם פי' הנה עין ה' אל יראיו זה אברהם שנאמר עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה.

והנה, במדרש רבה על לך לך, בתחילת פרק 40, מפרש: "הנה עין הוי' אל יראיו" — זה אברהם, שנאמר: "עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה".

7

וא"כ לפ"ז [לפי זה] א"א לומר שזהו למטה ממדרגת עיני ה' אל צדיקים. שהרי אין לך עושין רש"מ [רצונו של מקום] יותר מאברהם ובפרט ע"י העקדה שהיה נסיון העשירי.

אם כן, לפי זה אי אפשר לומר שזו מדרגה נמוכה ממדרגת "עיני הוי' אל צדיקים". הרי אין מי שעושה את רצונו של מקום יותר מאברהם, ובייחוד באמצעות העקדה, שהייתה הניסיון העשירי.

אך הענין דבלא"ה [דבלאו הכי] יש להבין מ"ש בגמרא שהיראה נק' מפתחות החיצוניות לגבי התורה שהרי שם גופא אמר שהתורה לגבי יראה נקרא תרעא לדרתא.

אך הענין הוא שגם בלא זאת יש להבין את הנאמר בגמרא, שהיראה נקראת "מפתחות החיצוניות" ביחס לתורה; שהרי שם עצמו נאמר שהתורה, ביחס ליראה, נקראת "תרעא לדרתא" — שער לחצר.

8

ועמש"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] אות ג' ליישב בדוחק. אך הענין י"ל [יש לומר] עפמ"ש [על פי מה שכתוב] במ"א בד"ה וידבר אלקים כו' אנכי הוי' כו'

ועיין במה שנכתב לעיל, בסעיף ג', ליישב זאת בדוחק. אך אפשר להסביר את הענין על פי מה שנכתב במקום אחר, במאמר המתחיל "ידבר אלקים" וכו', "אנכי הוי'" וכו':

פִּי הַמֵּאֵמֵר אִם אֵין יִרְאָה אֵין חֲכָמָה אִם אֵין חֲכָמָה אֵין יִרְאָה דְּהֵיִינוּ שִׁישׁ בִּי בַחֲנִינֹת יִרְאָה.

פִּירוּשׁ הָאִמְרָה "אִם אֵין יִרְאָה אֵין חֲכָמָה, אִם אֵין חֲכָמָה אֵין יִרְאָה" הוּא שִׁישׁ שְׁתֵּי בַחֲנִינֹת שֶׁל יִרְאָה.

הָאֵי הִיא יִרְאָה תִּתְּנָה שְׁעִיזוּ אִמְרוּ שְׁצִי"ל יִרְאָת חֲטָאוֹ קוֹדֶמֶת לַחֲכָמָתוֹ. כִּי הִיא מִפְתַּח הַחֲצוֹנוּת וְעִיזוּ אִמְרָה אִם אֵין יִרְאָה אֵין חֲכָמָה.

הָרִאשׁוֹנָה הִיא יִרְאָה תִּתְּנָה, שְׁעִלִּיהָ אִמְרוּ שִׁירְאָת חֲטָאוֹ צְרִיכָה לִהְיוֹת קוֹדֶמֶת לַחֲכָמָתוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁהִיא מִפְתַּח הַחֲצוֹנוּת. וְעַל כֵּךְ נֹאמַר: "אִם אֵין יִרְאָה אֵין חֲכָמָה".

9 וְהִבֵּי הִיא יִרְאָה עֵילָאָה שְׁאִי"א לְהַשִּׁיגָה כִּי"א עִי"י הַחֲכָמָה שֶׁהִיא הַתּוֹרָה. וְהַתּוֹרָה נִקְרָא אֲצִלָּה תִּרְעָא לְדִרְתָּא כְּמִי"שׁ בְּסִשְׁ"ב [בְּסִפְרָה שֶׁל בִּינּוּנִים] סִפְ"כ כִּי"ג כִּי יִרְאָה עֵילָאָה זֶה שֶׁרֶשֶׁה מִמּוֹי"ס [מִמּוּחָא סְתִימָאָה] שֶׁלֹּמְעֵלָה מִהַחֲכָמָה דְּאֲצִילּוֹת דְּאִוְרִייתָא מִחֲכָמָה נִפְקֵת.

וְהַשְּׁנִיָּה הִיא יִרְאָה עֵילָאָה, שְׁאִי אִפְשָׁר לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ אֲלָא בְּאֲמִצְעוֹת הַחֲכָמָה, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה. וּבִיחֹס אֵלֶיהָ הַתּוֹרָה נִקְרָא "שְׁעָר לַחֲצָר", כִּפִּי שְׁמוּסְכָר בְּסִפְרָה שֶׁל בִּינּוּנִים, בְּסוֹף פֶּרֶק כִּי"ג. יִרְאָה עֵילָאָה זֶה מוֹשְׁרֶשֶׁת בְּמוּחָא סְתִימָאָה, הַנִּמְצָא לְמַעַל מִחֲכָמָה דְּאֲצִילּוֹת, שֶׁכֵּן "הַתּוֹרָה יוֹצֵאת מִחֲכָמָה".

וְלִכְּנָן עַל יִרְאָה זֶה נֹאמַר עֵתָה יִדְעָתִי כִּי יִרְאָה אֱלֹקִים אֵתָהּ וְעִינִי מַעֲנִין כִּי יִרְאָה אֱלֹקִים אֵתָהּ בְּגִמְי' [בְּגִמְרָא] סִפְ"ה דְּסוּטָה (דְּלִי"א עִי"א)

לִכְּנָן נֹאמַר עַל יִרְאָה זֶה: "עֵתָה יִדְעָתִי כִּי יִרְאָה אֱלֹקִים אֵתָהּ". וְעִינִי בְּעִנִּין "כִּי יִרְאָה אֱלֹקִים אֵתָהּ" בְּגִמְרָא, בְּסוֹף פֶּרֶק ה' בְּמִסְכַּת סוּטָה (לֹא עִי"א);

וּבְשִׁלִּיָּה [וּבְשִׁנֵּי לִוְחוֹת הַבְּרִית] פֶּרֶק בְּעֶשְׂרֵה מֵאֲמֵרוֹת גְּבִי וְעֵתָה אֲבָאָר הִירְאָה שֶׁהִיא לְפָנִי וּלְפָנִים בְּדִיָּה נִחְזָר לְעִנִּין. וּבִפִּי וִירָא בְּדִיָּה הַדֶּרֶךְ הַשְּׁלִישִׁי.

וּבְשִׁלִּיָּה, בְּפֶרֶק "בְּעֶשְׂרֵה מֵאֲמֵרוֹת", בְּעִנִּין "וְעֵתָה אֲבָאָר הִירְאָה שֶׁהִיא לְפָנִי וּלְפָנִים", בְּפִסְקָה הַמִּתְחִילָה "נִחְזָר לְעִנִּין"; וּבְפִרְשֵׁת וִירָא, בְּפִסְקָה הַמִּתְחִילָה "הַדֶּרֶךְ הַשְּׁלִישִׁי".

וְעַיִן מִזֶּה בְּרִבּוֹת רִ"פ מִטּוֹת וּבִפִּי כְּהַעֲלוֹתָךְ וּבִפִּי וִירָא פִּמִּי"ט וּבִפִּי חִי פִּנִי"ט. וְהִיא בְּחִי פִּנִימִיּוֹת יוֹתֵר מִהַחֲכָמָה.

וְעִינִי בְּעִנִּין זֶה בְּמִדְרַשׁ רַבָּה, בְּתַחֲלִיל פִּרְשֵׁת מִטּוֹת, בְּפִרְשֵׁת כְּהַעֲלוֹתָךְ, בְּפִרְשֵׁת וִירָא פֶּרֶק מִי"ט, וּבְפִרְשֵׁת חִי שֶׁרָה פֶּרֶק נִי"ט. וְהִיא בְּחִינָה פִּנִימִית יוֹתֵר מִן הַחֲכָמָה.

(ועמ"ש בד"ה שובה ישראל בענין וראית את אחורי כו') וא"כ א"ש [אתי שפיר] דלא סתרי אהדדי המדרשים דמ"ש בשה"ש [בשיר השירים] רבה שבחי אל יראיו היינו כשאין עושין רצון של הקב"ה זהו כשהם

(ועיינו כמה שנכתב במאמר המתחיל "שובה ישראל" בענין "וראית את אחורי" וכו'). אם כן, מובן שהמדרשים אינם סותרים זה את זה. מה שנאמר במדרש שיר השירים רבה, שהבחינה של "אל יראיו" היא כאשר אינם עושים את רצונו של הקדוש ברוך הוא, מתייחס למצב שבו הם

רק בבחי' יראה תתאה שאזי הם למטה מבחי' צדיקים ואזי הפי' שמביט אליהם בעינו אחת היינו בחי' מלי' כמ"ש בזח"ג [בזהר חלק ג] פנחס (דרנ"ה סע"ב [סוף עמוד ב])

אלא בבחינת יראה תתאה, שאז הם למטה מבחינת הצדיקים; ואז הכוונה בכך שהוא מביט בהם בעינו האחת היא לבחינת מלכות, כפי שנאמר בזהר חלק ג', פינחס (סוף דף רנה ע"ב).

ולכן בחי' עיני ה' אל צדיקים שמביט אליהם בשתי עיניו שהם זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] גבוה מבחי' זו לכן הבחינה של "עיני ה' אל צדיקים", כשהוא מביט בהם בשתי עיניו, שהן ז"א ונוקבא, נעלית מבחינה זו,

כי זהו התחברות ב' ההשגחות דיחוי"ע [דיחודא עילאה] ויחוי"ת [ויחודא תתאה] יחד וע' מענין עיני ה' אל צדיקים בזח"א [בזהר חלק א] ויצא (קס"ד א').

שכן זהו חיבורן יחד של שתי ההשגחות, של יחודא עילאה ושל יחודא תתאה. ועיינו בענין "עיני ה' אל צדיקים" בזהר חלק א', ויצא (קסד ע"א);

בשלח (ד"ס סע"ב [סוף עמוד ב]) פקודי (דרכ"ה סע"א [סוף עמוד א]) ובפי' הרמ"ז [הרב משה זכות] שם ויקהל (דרי"ב ע"ב) סי"פ שלח (דקע"ה סע"ב [סוף עמוד ב]).

בשלח (סוף 60b); פקודי (סוף 225a), וכן בפירוש הרמ"ז (רבי משה זכות) שם; ויקהל (202b); סוף פרשת שלח (סוף 175b).

ומ"ש בזח"ג [בזהר חלק ג] נשא (דק"ל ע"א) דאדרבא בחי' ומדרגת הנה עין ה' אל יראיו הוא הגבה מאד נעלה.

ומה שנאמר בזהר חלק ג', נשא (130a), שאדרבא, הבחינה והמדרגה של "הנה עין ה' אל יראיו" גבוהה ונעלית מאוד:

זהו ליראיו שבבחי יראה עילאה כענין הנזי [הנזכר] ברבות לך לך ר"פ מי כנ"ל ואזי נמשך אליהם מבחי סוכ"ע בחי

הכוונה היא [ל]יראים אותו בבחינת יראה עילאה, כעניין שנזכר במדרש רבה על לך לך, בתחילת פרק מ, כנ"ל. ואז נמשכת אליהם מבחינת סוכב כל עלמין, הבחינה של

כי לא אדם הוא שהוא למעלה מבחי כמראה אדם שבבחי דמות כמראה אדם שייך ב' עינים
 "כי לא אדם הוא", שהיא למעלה מבחינת "כמראה אדם". שהרי בבחינת "דמות כמראה אדם" שייכות שתי עיניים,

דהיינו ב' מיני השגחות ימין ושמאל אלא שמתחברים יחד להיות שוה כו' אבל בבחי סוכ"ע שאין בו
 התחלקות המדרגות כלל ולית שמאלא כו' עז"נ [על זה נאמר]

כלומר, שני מיני השגחה, ימין ושמאל, אלא שהם מתחברים ונעשים שווים וכו'. אבל בבחינת סוכב כל עלמין, שאין
 בה כלל חלוקה למדרגות, ו"לית שמאלא" וכו', על כך נאמר:

הנה עין ה' אל יראיו לשון יחיד. ועמ"ש בד"ה וידעת היום בפ"י ממעל לעצים שהן עה"ח [עץ החיים] ועה"ד
 [ועץ הדעת] כו':

"הנה עין הוי' אל יראיו" — לשון יחיד. ועיין מה שכתוב בדיבור המתחיל "וידעת היום", בפירוש "ממעל לעצים",
 שהם עץ החיים ועץ הדעת וכו'.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/reeh/5

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק